

Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane

2017/2055(INI)

31.5.2017

OSNUTEK POROČILA

o mednarodnem upravljanju oceanov: agenda za prihodnost naših oceanov v okviru ciljev trajnostnega razvoja za leto 2030
(2017/2055(INI))

Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane

Poročevalec: José Inácio Faria

Pripravljaec mnenja (*):
..... Odbor za promet in turizem

(*) Pridruženi odbor – člen 54 Poslovnika

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽITEV	9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o mednarodnem upravljanju oceanov: agenda za prihodnost naših oceanov v okviru ciljev trajnostnega razvoja za leto 2030 (2017/2055(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 10. novembra 2016 o mednarodnem upravljanju oceanov: agenda za prihodnost naših oceanov (JOIN(2016)0049),
- ob upoštevanju osnutka sklepov Sveta z dne 24. marca 2017 o mednarodnem upravljanju oceanov: agenda za prihodnost naših oceanov,
- ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 29. marca 2017 o skupnem sporočilu Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Mednarodno upravljanje oceanov: agenda za prihodnost naših oceanov (JOIN(2016)0049)¹,
- ob upoštevanju dokumenta, ki ga je 25. septembra 2015 sprejela generalna skupščina Združenih narodov, z naslovom Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 ter v njem vključenih 17 ciljev trajnostnega razvoja,
- ob upoštevanju Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah (UNFCCC) Pariškega sporazuma iz leta 2015, ki je začel veljati 4. novembra 2016, in njenih načrtovanih nacionalno določenih prispevkov, ki so namenjeni zmanjšanju emisij ogljikovega dioksida (CO₂),
- ob upoštevanju Konvencije o biološki raznovrstnosti, ki je začela veljati 29. decembra 1993,
- ob upoštevanju Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES) z dne 3. marca 1973,
- ob upoštevanju potekajočih priprav za konferenco ZN o oceanih, ki bo potekala od 5. do 9. junija 2017 v New Yorku,
- ob upoštevanju svojega pogajalskega mandata za sveženj o odpadkih (predlogi za spremembo Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv², Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 94/62/ES z dne 20. decembra 1994 o embalaži in odpadni embalaži³, Direktiva Sveta 1999/31/ES z dne 26. aprila 1999 o odlaganju odpadkov na odlagališčih⁴, Direktiva 2000/53/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. septembra 2000 o

¹ REX/482 EESC-2016

² UL L 312, 22.11.2008, str. 3.

³ UL L 365, 31.12.1994, str. 10.

⁴ UL L 182, 16.7.1999, str. 1.

izrabljenih vozilih¹, Direktiva 2006/66/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. septembra 2006 o baterijah in akumulatorjih ter odpadnih baterijah in akumulatorjih in razveljavitvi Direktive 91/157/EGS² ter Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO)³,

- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2015/757 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o spremljanju emisij ogljikovega dioksida iz pomorskega prevoza, poročanju o njih in njihovem preverjanju ter spremembi Direktive 2009/16/ES⁴,
 - ob upoštevanju svojega pogajalskega mandata za predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb⁵,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. marca 2017 o celostni politiki Evropske unije za Arktiko⁶,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. decembra 2016 o odgovornosti, odškodninah in finančnem jamstvu za naftne in plinske dejavnosti na morju⁷,
 - ob upoštevanju političnega poročila svetovalnega odbora za znanost evropskih akademij z dne 28. januarja 2016 o morskimi trajnostmi v času spremenljivih oceanov in morij,
 - ob upoštevanju študije Parlamenta (PE 569.964) iz novembra 2015 o ciljih za zmanjšanje emisij v mednarodnem letalstvu in pomorskem prometu,
 - ob upoštevanju poročila Evropske agencije za okolje (EEA) o zavarovanih morskih območjih v morjih Evrope (EEA 3/2015),
 - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane ter mnenj Odbora za promet in turizem ter Odbora za ribištvo (A8-0000/2017),
- A. ker na splošno velja, da je okoljsko zdravje oceanov resno ogroženo in v nevarnosti, da bi mu povzročili nepopravljivo škodo, razen če svetovna skupnost sprejme ciljno naravnane in usklajene ukrepe;
- B. ker sedanji pritiski na morsko okolje vključujejo škodo, povzročeno habitatom, invazivne vrste, onesnaževanje in obogatitev s hranili, pa tudi veliko izkoriščanje morskih vrst ter zakisovanje, ki ga povzročajo podnebne spremembe;
- C. ker čezmejna narava morja pomeni, da so zaradi dejavnosti in njihovih pritiskov nujna skupna prizadevanja vlad različnih morskih regij, da bi zagotovile trajnost skupnih virov; ker je zaradi velike količine in zapletenosti ukrepov za upravljanje oceanov

¹ UL L 269, 21.10.2000, str. 34.

² UL L 266, 26.9.2006, str. 1.

³ UL L 197, 24.7.2012, str. 38.

⁴ UL L 123, 19.5.2015, str. 55.

⁵ Sprejeta besedila, P8_TA(2017)0035.

⁶ Sprejeta besedila, P8_TA(2017)0093.

⁷ Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0478.

potreben širok nabor interdisciplinarnega strokovnega znanja, pa tudi regionalno in mednarodno sodelovanje;

- D. ker pomorski promet vpliva na globalno podnebje in kakovost zraka zaradi emisij CO₂ in drugih emisij, na primer dušikovih oksidov, žveplovih oksidov, metana, trdnih delcev in črnega ogljika;
- E. ker je v skladu z znanstvenimi dokazi, ki so bili predloženi v 5. ocenjevalnem poročilu Medvladnega foruma o podnebnih spremembah (IPCC) iz leta 2014, segrevanje podnebnega sistema neizpodbitno, podnebne spremembe obstajajo, človekove dejavnosti pa so glavni vzrok segrevanja, ki se zaznava od sredine 20. stoletja, njegove obsežne in pomembne posledice na podnebne spremembe pa so že vidne v naravnih in človeških sistemih na vseh celinah in v oceanih;
- F. ker je Pariški sporazum namenjen temu, da se čim prej preneha povečevanje emisij toplogrednih plinov na svetovni ravni, da bi omejili zvišanje povprečne svetovne temperature na precej pod 2 °C v primerjavi s predindustrijsko ravno; sporazum je namenjen tudi omejitvi zvišanja svetovne temperature na 1,5 °C, a je Svetovna meteorološka organizacija pred kratkim sporočila, da se je globalno segrevanje v letu 2016 povečalo na neverjetnih 1,1 °C v primerjavi s predindustrijsko ravno;
- G. ker bi imelo neizpolnjevanje ciljev Pariškega sporazuma glede zvišanja povprečne temperature na precej pod 2 °C velike okoljske posledice in gospodarske stroške, med drugim bi se tudi povečala verjetnost dosega prelomne točke, pri kateri bi temperatura začela omejevati zmožnost narave, da oceani absorbirajo ogljik;

Izboljšanje okvira za mednarodno upravljanje oceanov

1. spominja, da so oceani bistvenega pomena za življenje na zemlji, trajnostni razvoj, zaposlovanje in inovacije; je tudi vse bolj zaskrbljen zaradi potrebe po boljšem upravljanju in zaščiti oceanov;
2. pozdravlja skupno sporočilo o mednarodnem upravljanju oceanov, v katerem je poudarjena zaveza EU glede ohranjanja in trajnostne rabe oceanov, kot je opredeljeno v cilju trajnostnega razvoja št. 14 iz agende ZN za trajnostni razvoj do leta 2030; poziva EU, naj prevzame vodilno vlogo in postane svetovni akter za krepitev mednarodnega upravljanja oceanov;
3. ugotavlja, da bi morala Komisija za uspešno izvajanje ukrepov iz skupnega sporočila določiti jasne roke, po potrebi predložiti zakonodajne predloge ter vzpostaviti mehanizme za podporo usklajevanju na ravni EU;
4. priznava ključno vlogo Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS) pri zagotavljanju osnovnega pravnega okvira za uskladitev prizadevanj in dosegov usklajenosti pri soočanju z globalnimi vprašanji, povezanimi z oceani; poziva obalne države članice, naj spoštujejo svoje obveznosti na podlagi te konvencije, da bi zaščitile in ohranile morsko okolje;
5. poleg tega v povezavi z mednarodnim pravom o onesnaževanju zraka ugotavlja, da na podlagi te konvencije državam članicam ni dovoljeno, da bi preverjale ladje, tudi v

primeru trdnih dokazov o kršitvi; zato poziva članice ZN, naj okrepijo pravni okvir konvencije UNCLOS, da bi odpravili obstoječe vrzeli v upravljanju in vzpostavili močne mehanizme izvrševanja za mednarodno okoljsko pravo;

6. poudarja, da je izboljšanje preglednosti in dostopa do informacij ter legitimnosti organizacij ZN, kot sta Mednarodna pomorska organizacija (IMO), prednostna naloga za odpravo obstoječih pomanjkljivosti na področju upravljanja;
7. poudarja, da je treba za izboljšanje okvira za upravljanje oceanov okrepiti regionalna in svetovna prizadevanja, in sicer s spodbujanjem že dogovorjenih večstranskih instrumentov ter strategij in njihovega boljšega izvajanja; poziva Komisijo, naj spodbuja boljše mednarodno pomorsko sodelovanje, zlasti na področju pomorske znanosti in tehnologije, kot je predlagala Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD);
8. poudarja, da je nujen poseben in konkreten akcijski načrt za sodelovanje EU na Arktiki, ki bi moral imeti za izhodišče ohranitev ranljivih ekosistemov Arktike;
9. ponavlja svoj poziv iz leta 2014, naj Komisija in države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za dejavno vlogo pri omogočanju prepovedi uporabe in prevoza težkega kurilnega olja kot goriva za ladje, ki plujejo v arktičnih morjih, in sicer na podlagi Mednarodne konvencije o preprečevanju onesnaževanja morja z ladij (MARPOL) in s pomorskimi inšpekcijami, na podoben način, kot je predpisano za morja, ki obkrožajo Antarktiko; poziva Komisijo, naj v svoje stališče o mednarodnem upravljanju oceanov vključi okoljska in podnebna tveganja uporabe težkega kurilnega olja; poziva Komisijo, naj zato, ker ni ustreznih mednarodnih ukrepov, pripravi predloge glede pravil za ladje, ki v pristaniščih EU pristajajo pred plovbo v arktičnih vodah, da bi prepovedali uporabo in prevoz težkega kurilnega olja;

Zmanjševanje pritiskov na oceane in morja ter ustvarjanje pogojev za trajnostno modro gospodarstvo

10. poudarja, da je za vzpostavitev trajnostnega pomorskega gospodarstva in zmanjšanje pritiskov na morsko okolje potrebno ukrepanje v zvezi s podnebnimi spremembami, onesnaževanjem morja in evtrofikacijo, zaščito, ohranjanjem in obnovo morskih ekosistemov in biotske raznovrstnosti ter trajnostno rabo morskih virov;
11. poziva države članice, naj si še bolj prizadevajo za pravočasno izvajanje okvirne direktive o morski strategiji, da bi do leta 2020 dosegle dobro okoljsko stanje morskih voda, in naj se posebej zavežejo, da ne bodo škodovala obalnemu in morskemu okolju z morskimi odpadki ter da bodo odpravile škodljive subvencije in okrepile svetovni boj proti morskim odpadkom in plastiki;
12. pozdravlja prihodnjo strategijo Komisije za plastiko, pa tudi druge ukrepe, namenjene boju proti morskim odpadkom, ter je zelo zaskrbljen zaradi razsežnosti problema;
13. ponavlja svoje stališče, da je nujen ambiciozen sveženj krožnega gospodarstva, v katerem bi bili za EU določeni cilji 30-odstotnega zmanjšanja morskih odpadkov do leta 2025 in 50-odstotnega zmanjšanja do leta 2030 ter večji cilji za recikliranje plastične embalaže;

14. poziva Komisijo, naj podpre mednarodna prizadevanja za zaščito morske biotske raznovrstnosti, zlasti v trenutnih pogajanjih o novem pravno zavezujočem instrumentu za ohranjanje in trajnostno rabo morske biotske raznovrstnosti na območjih zunaj nacionalne jurisdikcije;
15. pozdravlja zavezo Komisije, da bo podprla Konvencijo o biološki raznovrstnosti in konvencijo CITES; poudarja, da je za zaščito morskih vrst in biotske raznovrstnosti nujen usklajen pristop pri izvajanju sklepov, sprejetih v okviru teh konvencij;
16. pozdravlja, da se je Komisija zavezala, da bo prispevala k doseganju globalnega cilja 10 % morskih in obalnih območij, ki naj do leta 2020 postanejo zavarovana morska območja, in sicer tako, da bo zagotovila možnosti financiranja za določitev zavarovanih morskih območij in izmenjavo najboljših praks;
17. poziva države članice, naj okrepijo svoja prizadevanja za izvajanje celovitega pristopa pri oblikovanju, upravljanju in ocenjevanju zavarovanih morskih območij, da bi dosegle svoj polni potencial za zaščito morske biotske raznovrstnosti; poziva države članice, naj povečajo število imenovanih zaščitnih morskih območij;

Obravnavanje vse večjega števila emisij iz pomorskega prometa

18. ugotavlja, da je tudi v tretji študiji Mednarodne pomorske organizacije o toplogrednih plinih iz leta 2014 navedeno, da naj bi se emisije CO₂ iz pomorskega prometa, odvisno od prihodnjega gospodarskega in energijskega razvoja, do leta 2050 povečale za 50 % do 250 %, medtem ko je v študiji Parlamenta iz leta 2015 o ciljih zmanjšanja emisij v mednarodnem letalstvu in pomorskem prometu navedeno, da bi se lahko, če bo akcijski načrt Mednarodne pomorske organizacije za boj proti podnebnim spremembam ponovno preložen, delež pomorskih emisij CO₂ v svetovnih emisijah toplogrednih plinov znatno povečal na 17 % za pomorski promet do leta 2050;
19. ponavlja, da morajo v skladu s Pariškim sporazumom vsi sektorji gospodarstva prispevati k zmanjšanju emisij CO₂; poziva, da je treba v okviru Mednarodne pomorske organizacije sprejeti jasne cilje za svetovno zmanjšanje emisij, ki jih ustvarja mednarodni pomorski promet; poleg tega ugotavlja, da bi morala EU hkrati prispevati k zmanjšanju emisij CO₂ iz pomorskega prometa, in sicer z uvedbo močnega mehanizma oblikovanja cen v najkrajšem možnem času;
20. poziva, naj Medvladni odbor za podnebne spremembe ob upoštevanju hitrega razvoja znanstvenega razumevanja glede vpliva emisij CO₂ in drugih emisij iz pomorskega prometa na svetovno podnebje izvede oceno učinka pomorskega prometa, in sicer po zgledu posebnega poročila tega odbora o letalstvu in svetovnemu ozračju za sektor zračnega prevoza;

Krepitev mednarodnega raziskovanja oceanov in podatkov

21. poudarja, da je treba razviti inovativne storitve za javne in zasebne akterje, da se pridobi dobro znanje o okoljskem stanju morskih voda; v zvezi s tem pozdravlja polno delovanje službe programa Copernicus za spremljanje morskega okolja in medvladne skupine za opazovanje zemlje (GEO);

-
- ◦

22. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Oceani in morja zavzemajo 70 % površine planeta, 97 % vse njegove vode pa je morske. Morja nam nudijo hrano, energijo, mobilnost, zdravila in prosti čas, vendar tudi uravnavajo podnebje, zagotavljajo polovico kisika ter sprejemajo precejšen delež ogljikovega dioksida, ki ga izpuščamo. Oceani so pravzaprav naši najmočnejši zavezniki proti podnebnim spremembam in so bili s posebnim poročilom Medvladnega odbora za podnebne spremembe (IPCC), ki jim je posvečeno, vključeni v Pariški sporazum.

Oceani imajo skupaj z obalnimi in morskimi viri bistveno vlogo pri blaginji ljudi ter socialnemu in ekonomskemu razvoju po vsem svetu. Nadvse pomembni so za ljudi, ki živijo v obalnih skupnostih, saj jim omogočajo sredstva za preživetje in turizem, pa tudi obstoj in dohodek. Obalni in morski viri z ekosistemskimi storitvami h globalnemu gospodarstvu prispevajo približno 28 bilijonov USD. Vendar so ti viri izredno ranljivi zaradi propadanja okolja, prelova, podnebnih sprememb in onesnaževanja.

Organizacija združenih narodov je ohranjanje in trajnostno uporabo oceanov v svoji agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 opredelila kot enega od 17 ciljev trajnostnega razvoja (14. cilj), kar potrjuje, da je bila pomembna vloga trajnostne rabe in ohranjanja morskih in obalnih ekosistemov ter njihove biološke raznovrstnosti v mednarodnih forumih priznana kot bistvena za doseganje agende 2030 za nov globalni razvojni okvir.

Cilji trajnostnega razvoja so močno povezani; oceani prinašajo priložnosti za gospodarstvo, pa tudi potencial za reševanje vedno bolj perečega izziva prehranske varnosti. Glede na to, da naj bi število prebivalstva do leta 2050 doseglo 9 milijard, bi se lahko povpraševanje po hrani povečalo za 60 %. Socialno-ekonomski potencial oceanov lahko obdržimo le, če bomo ohranili morske ekosisteme v smislu varstva habitatov in blaženja učinkov podnebnih sprememb, zlasti v smislu zakisovanja in segrevanja vode.

Glede zakisovanja vode je pH površinskih voda že milijone let dokaj stabilen. Ta stabilnost je zdaj ogrožena zaradi koncentracije CO₂ v ozračju, ki se zaradi emisij, ki nastajajo pri človekovih dejavnostih, hitro povečuje, CO₂ pa nato deloma vsrkajo oceani. Absorpcija CO₂ v morju povzroča zakisovanje oceanov, saj se pH morske vode znižuje, četudi gladina oceanov ostaja bazična. Z zakisovanjem oceanov se zmanjšuje razpoložljivost karbonata, ki je bistven za morske organizme z apnenčastim ogrodjem, kot so korale za gradnjo grebenov, klapavice in plankton, vpliva pa tudi na biološke molekule in procese, ki škodujejo morskim ekosistemom v celoti.

Približno 93 % segrevanja Zemlje v zadnjih šestdesetih letih lahko pripišemo segrevanju svetovnih oceanov in vse napovedi glede temperature oceanov, ki so na voljo, kažejo, da se bodo še naprej segrevali. Oceani absorbirajo 25 % emisij ogljika, ki jih proizvedemo, in razširjajo toploto po vsem svetu.

Ladijske emisije so naslednje vprašanje, ki potrebuje globalno rešitev, da bi obravnavali napovedano skokovito povečanje emisij iz pomorskega prometa. Za učinkovito ukrepanje je treba bolj poznati učinek pomorskega prometa na podnebne spremembe.

Naslednja pomembna grožnja oceanom so morski odpadki. Gre za svetovni problem, ki vpliva na vse oceane sveta. Vsako leto v svetovnih oceanih pristane na milijone in milijone odpadkov, ki pomenijo okoljsko, ekonomsko, zdravstveno in estetsko težavo. Morski odpadki lahko povzročijo hudo ekonomsko škodo: izgube za obalne skupnosti, turizem, pomorski promet in ribištvo. Stroški za čiščenje obal in plaž po vsej EU so bili ocenjeni na skoraj 630 milijonov EUR na leto, pri čemer bi lahko stroški za ribiško industrijo dosegli skoraj 60 milijonov EUR, kar bi pomenilo približno 1 % vseh prihodkov ribiške flote EU (leta 2010).

Glede na to, kako se morski odpadki kopičijo in širijo, so lahko to ena največjih groženj za zdravje svetovnih oceanov. V zvezi s tem potrebujemo ambiciozen sveženj krožnega gospodarstva, v katerem bi bili za EU določeni cilj 30-odstotnega zmanjšanja morskih odpadkov do leta 2025 in 50-odstotnega zmanjšanja do leta 2030 ter večji cilji za recikliranje plastične embalaže.

Za obravnavanje vseh teh težav potrebujemo mednarodno upravljanje, če naj okrepimo regionalna in globalna prizadevanja. Oceanska partnerstva z glavnimi oceanskimi akterji so sredstvo za doseganje boljšega mednarodnega upravljanja oceanov; okrepiti jih je treba z mednarodno vizijo.

Komisijo spodbuja, naj razvije oceanska partnerstva z glavnimi oceanskimi akterji kot sredstvo za doseganje boljšega mednarodnega upravljanja oceanov. Izmenjave podatkov in usklajeno ukrepanje so možni, če je vzpostavljen jasen okvir za upravljanje oceanov. UNCLOS ima pri tem temeljno vlogo in razvoj pravno zavezujočega instrumenta (pod njegovim okriljem) za ohranjanje in trajnostno rabo morske biotske raznovrstnosti na področjih, ki presegajo nacionalno pristojnost, si zasluži popolno podporo.